

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A L'EMPADRONAMENT

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 3 de febrer de 2023, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- En un immoble del barri del Raval hi viuen aproximadament quaranta persones, la majoria persones migrants. Van demanar un informe de coneixement de residència al municipi, a fi d'empadronar-se a la ciutat.
- Van rebre un SMS en el qual els comunicaven que no havien pogut comprovar el lloc de residència, sense que cap representant municipal hagués comparegut al lloc indicat.
- En aquella adreça sempre hi havia persones, entre elles les demandants de l'informe que, a més de viure allà, són conegudes en aquella adreça.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a la **Regidoria de Drets de Ciutadania i Participació** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 13 de febrer de 2023, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 22 de març de 2023, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

Les persones que opten per l'empadronament amb modalitat de sense domicili fix (SDF) necessiten un informe previ de coneixement de residència (ICR) al municipi.

Si els serveis socials coneixen la persona que sol·licita l'ICR, són ells qui emeten l'informe directament. Quan la persona no n'és usuària, l'Ajuntament segueix un circuit genèric que supervisa la Direcció de Serveis de Drets de Ciutadania. En aquest circuit es dona cabuda a persones que es troben en situació d'alta vulnerabilitat i risc d'exclusió residencial.

A partir de la sol·licitud, primer es fan comprovacions automàtiques per descartar que la persona ha donat una adreça de fora de Barcelona o que ja consta empadronada amb posterioritat a la data de sol·licitud.

Si és possible, es duu a terme la comprovació per via telefònica, amb tres intents de trucada en dies i franges horàries diferents. En casos concrets, es concerta una visita de comprovació física a l'adreça que consti a la sol·licitud.

Un cop comprovada la residència al municipi, s'avisava la persona ciutadana per carta dient que pot recollir l'informe i, en cas contrari, se l'avisava per SMS de la impossibilitat de fer la comprovació. En casos de persones identificades com a sensellar, a més de la carta corresponent, també s'ha introduït l'enviament via SMS de l'avís que poden recollir l'informe quan ja està disponible, de forma que es flexibilitzen i s'amplien les vies de comunicació.

Des de l'Ajuntament de Barcelona es continua treballant per garantir la màxima celeritat en la tramitació i obtenció dels ICR des de la seva sol·licitud. Intenta emetre'ls dins del termini màxim de tres mesos que marca el procediment.

En el cas objecte de la queixa, s'ha tractat telefònicament des de la Direcció de Drets de Ciutadania amb la Sindicatura de Greuges i s'ha solucionat de forma positiva per a les persones sol·licitants.

CONSIDERACIONS

Segons les instruccions tècniques als ajuntaments per a la gestió del padró municipal d'habitants (Resolució de 29 d'abril de 2020, de la Presidència de l'Institut Nacional d'Estadística i de la Direcció General de Coordinació de Competències amb les Comunitats Autònomes i les Entitats Locals), **el padró ha de reflectir el domicili on realment resideix cada persona del municipi.**

La correcta aplicació d'aquest criteri determina, d'una banda, **que s'hagi d'acceptar com a domicili qualsevol adreça on efectivament visquin les persones i, de l'altra, que puguin i hagin de recórrer a un "domicili fictici" en els supòsits que una persona no tingui llar** i resideixi habitualment en el municipi.

Així doncs, la instrucció citada preveu els casos especials d'empadronament i es refereix a diversos supòsits segons els quals no és necessari acreditar el títol de propietat o contracte de lloguer de l'habitatge. En situacions com aquestes, però, **és del tot necessari que l'Ajuntament comprovi i verifiqui la residència de la persona que pretén empadronar-se en aquestes circumstàncies.**

Convé recordar que l'empadronament està directament vinculat a l'exercici d'altres drets fonamentals, com el de l'accés a la sanitat pública o l'educació. A més, quan es tracta d'una persona estrangera que sol·licita l'empadronament, com és el cas objecte d'estudi, l'alta padronal tindrà una afectació directa en els tràmits d'estrangeria dirigits a regularitzar la seva situació en el país.

Aquesta Sindicatura és conscient que hi ha molts municipis de l'Àrea Metropolitana que posen problemes per empadronar persones sense domicili fix. Això porta al fet que moltes persones en situació de vulnerabilitat demanin la inscripció padronal a la nostra ciutat, amb el risc de col·lapsar els serveis municipals destinats a aquest tràmit.

La Sindicatura valora molt favorablement la pràctica d'empadronament SDF que fa el consistori, ja que és coherent amb el que assenyala la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, quan es refereix a la necessitat que els municipis signataris duguin a terme polítiques actives específiques de protecció dels col·lectius més vulnerables.

Tot i això, en aquest cas, les persones sol·licitants han obtingut l'ICR arran de la intervenció d'aquesta Institució. Manifestaven que l'únic contacte municipal després de demanar el tràmit havia estat l'SMS que els comunicava que no s'havia pogut comprovar la residència.

Per això creiem convenient assenyalar que, en atenció al grau de vulnerabilitat de les persones que demanen aquest tipus d'empadronament especial, **cal que l'Ajuntament actuï amb la diligència deguda en la realització d'aquest tràmit per ajustar-se al dret de la ciutadania a una bona administració.** També ha de tractar els assumptes de la ciutadania de manera imparcial i equitativa, dins d'un termini raonable.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de la Regidoria de Drets de Ciutadania i Participació té un marge de millora pel que fa a la tramitació dels informes de coneixement de residència, que han de permetre l'empadronament de persones en situació de sensellarisme.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recordar a la Regidoria de Drets de Ciutadania i Participació** que té l'obligació d'actuar amb la màxima diligència en l'elaboració dels informes de coneixement de residència, a fi de garantir l'accés als drets de ciutadania de la població més vulnerable.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.